Ahti Fagerblom 9.9.2025

Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Talousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 9.9.2025

U 37/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi annetun asetuksen (EU) 2021/1119 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

Pyydettynä lausuntona eurooppalaisen ilmastolain muuttamista koskevasta perusmuistiosta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- Suomelta tarvitaan vahvaa jatkovaikuttamista, jotta ilmastopolitiikan painopiste on fossiilisten päästöjen vähentäminen ja metsänielupolitiikkaan saadaan realismia
- Suomen kannoissa tulisi tuoda kirkkaammin esille eri ilmasto- ja energiapolitiikan lohkoilla (mm. LULUCF, päästökauppa, energiatehokkuus, uusiutuva energia) tarvittavia päätöksiä, joilla Euroopassa ja Suomessa voidaan konkreettisesti edistää biotaloutta sekä vähentää fossiilisia päästöjä

Ilmastolain päivitys jättää useita kysymyksiä avoimiksi

Metsäteollisuuden mielestä eurooppalaisen ilmastolain päivittäminen ja siitä seuraavan muun energia- ja ilmastolainsäädännön päivittäminen on Suomelle tärkeä vaikuttamismahdollisuus. Suomen on hyvä jatkaa aktiivista EU-ennakkovaikuttamista, jotta olemassa olevan teollisuuden kilpailukyvystä ja uudistumisedellytyksistä pidetään Euroopassa hyvää huolta. Suomen voisi tuoda vielä ponnekkaammin esille, että nimenomaan fossiilisten päästöjen vähentämisen on oltava ilmastopolitiikan selkeä kärkitavoite.

Suomen kannassa kuvataan osuvasti, että komission ehdotus vakuuttelee monin tavoin, että -90 %:n tavoite parantaa teollisuuden kilpailukykyä, mutta konkreettiset kuvaukset tulevista toimista ja vakuuttavat vaikutusarviot jäävät puuttumaan. Ehdotuksen perusteluissa viitataan lukuisiin komission aiemmin julkaisemiin hankkeisiin (mm. puhtaan teollisuuden ohjelma ja kohtuuhintaisen energian toimintasuunnitelma), joissa konkretia oli niin ikään vähäistä. Myöskään tulevasta ilmasto- ja energia-arkkitehtuurista sekä erilaisten joustojen ja ilmastoyksiköiden käytettävyydestä ei ole tietoa. Nämä ovat tärkeitä huomiota ajatellen Suomen jatkovaikuttamista, sillä vasta tulevien lainsäädäntöjen yksityiskohdat ratkaisevat auttaako päivitetty ilmastolaki todella teollisuutta uudistumaan ja parantamaan kilpailukykyään.

Suomelta tarvitaan vahvaa jatkovaikuttamista energia- ja ilmastopolitiikassa

On erinomaista, että Suomen kannassa edellytetään komission jatkotyössä huomioivan maankäyttösektorin epävarmuudet, jotta luonnollisille hiilinieluille ei kohdisteta suhteettoman

isoa osaa tavoitteen toteutumisessa. Maankäyttösektorin ilmastokysymysten osalta on aika tunnustaa, että tähän asti harjoitettu LULUCF-sääntely ei toimi. EU:n ilmastopolitiikan uskottavuuden vuoksi nyt on oikea hetki arvioida uudelleen maankäyttösektorin rooli ilmastopolitiikassa. Ennen kaikkea tarvitaan kannustamista aktiiviseen metsien hoitoon.

Tähän asti toteutetussa LULUCF-sääntelyssä puutelista on pitkä. Uskottavuutta murentavat esimerkiksi epäyhtenäiset mittausmenetelmät, sillä tiedon määrä, laatu ja menetelmät vaihtelevat jäsenvaltioittain. Kasvihuonekaasujen monitorointia EU:n jäsenvaltioissa ei ole yhdenmukaistettu, joten maiden välisiä tietoja ei voida luotettavasti vertailla. Suomelle olisi luontevaa ottaa johtajuutta LULUCF-politiikan uudistamisessa, sillä Suomella on hyvin konkreettiset kokemukset sekä nielujen laskentaan liittyvistä epävarmuuksista että nielujen katoavaisuudesta (mm. puuston hidastunut kasvu ja turvemaiden lisääntyvät päästöt ilmaston lämmetessä).

Nykytilanne ei tarjoa riittävän uskottavaa pohjaa EU:n maankäyttösektoriin liittyvälle ilmastopolitiikalle. Lisäksi ilmaston lämpenemisen vaikutuksia hiilivarastojen pysyvyyteen ei ole otettu aiemmin riittävästi huomioon. Jatkossa on ymmärrettävä, että ilmastonmuutos lisää metsätuhoja etenkin ikääntyvissä metsissä (mm. hyönteis- ja sienituhot, myrskytuhot, kuivuus, metsäpalot), kuten on jo havaittu Euroopassa ja muilla mantereilla. EU:n ilmastopolitiikka ei voi nojata maankäyttösektorin nieluihin.

On myönteistä, että Suomen kannassa korostetaan riittävien vaikutusarviointien merkitystä, jotta uusi ilmastotavoite todella johtaa kilpailukyvyn parantamiseen myös Suomessa ja biotalouden saralla. On erinomaista, että kannassa pidetään esillä myös huoltovarmuuden tärkeyttä ja irtautumista fossiilisista *polttoaineista*. Suomen tulisi korostaa myös irtautumista fossiilisista raaka-aineista, jotta ei synny kuvaa, että Suomen ajama biotalous olisi ensisijaisesti ratkaisu energiakysymyksiin ja että biotalous olisi synonyymi bioenergialle. Lähimenneisyydessä näin on käynyt ja eurooppalaisessa keskustelussa biotalouskeskustelu ajautui tämän vuoksi väärille raiteille.

Suomen kannan mukaan joustojen avulla jäsenvaltioiden tulisi voida kompensoida ilmastotoimien hidasta etenemistä yhdellä sektorilla ripeämmin edistyneiden sektoreiden toimilla. Lisäksi kanta korostaa erinomaisesti, että taakanjakoasetuksen jäsenvaltiokohtaisten velvoitteiden asettaminen (perusteena BKT/asukas) ei edistä EU:n kustannustehokasta siirtymää kohti ilmastoneutraalisuutta. Jouston tosiasiallisen käytettävyyden selvittämiseksi komission tulisi arvioida onko realistista ajatella, että jokin sektori voisi ylisuoriutua päästövähennyksissä, kun tavoitteeksi asetetaan -90 %.

Suomen kannassa puolletaan komission ehdotusta, jossa biogeeniset tekniset nielut rinnastetaan suoraan ilmasta talteenotettavan hiilidioksidin kanssa. Tästä on jatkovaikuttamisessa tärkeää pitää kiinni, jotta jatkossakin varmistetaan biomassan hiilineutraalisuus energian tuotannossa. Vain siten voidaan biogeenisen hiilidioksidin talteenotolla saavuttaa ns. negatiivisia päästöjä. Tämä asia tulee olemaan esillä, kun päästökauppaa, LULUCF-sääntelyä, biomassan kestävyyskriteereitä ja energiaverotusta koskevia lainsäädäntöjä uudistetaan. Suomen on selkeäsanaisesti vastustettava esimerkiksi bioenergian verottamista, jota ei tiettävästi tehdä missään maailman valtiossa. Biotaloutta ajavalta Suomelta olisi hyvin ristiriitainen haitalinen signaali, mikäli bioenergian verottamista edes harkittaisiin.

Ahti Fagerblom 9.9.2025

Teknisten nielujen ja talteenotettavan biogeenisen hiilidioksidin hyötykäytön osalta Suomen kannassa tulisi mainita, että myös niihin liittyy suuria epävarmuuksia. Niiden ympärille ei synny uutta liiketoimintaa itsestään vaan pullonkauloja on edelleen paljon. Jotta uutta liiketoimintaa voisi syntyä, sen tulee olla kannattavaa. Uusille tuotteille tarvitaan maksavia asiakkaita eli markkinoita, laiteinvestoinnit ja infrastruktuuri ovat kalliita, teknologia on vielä kokeiluvaiheessa, fossiilivapaan sähkön tarve on valtava ja uutta tuotantoa edistävän lainsäädännön tulevaisuus on monilta osin hämärän peitossa.

Jotta uutta liiketoimintaa voisi syntyä esimerkiksi metsäteollisuuteen, niin olemassa olevan teollisuuden toimintaedellytykset pitää olla kunnossa. Tämä tarkoittaa puun saatavuuden turvaamista, sähköistämisen edistämistä sekä bioenergian hiilineutraalisuutta ja verottomuutta. Ilmaston ja Suomen talouden kannalta on tärkeää torjua hiilivuotoa eli tuotannon siirtymistä maihin, joissa vastaavia tuotteita tehdään suuremmilla fossiilisilla päästöillä. Hiilivuodon torjunnassa on jatkettava komission suosittelemaa mekanismia eli päästökauppa-kompensaatiota, joka Suomessa on ollut käytössä nimellä sähköistämisen tuki.

On hyvä, että Suomen kannassa halutaan tukea biotalouden edellytyksiä, mutta edellä mainitut haasteet on otettava huomioon. Edellinen komissio päätti poistaa päästökaupasta laitokset, jotka ovat parhaiten vähentäneet fossiilisia päästöjään eli yli 95 % biomassaa energialähteinään käyttävät laitokset. Tämän vuoksi suomalaisia sellutehtaita poistetaan päästökaupasta. Nyt biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon kaavailtu kannustinjärjestelmä ollaan kytkemässä päästökauppaan. Tästä seuraa, että potentiaalisesti parhaiten hiilidioksidin talteenottoon soveltuvat tehtaat ovat jäämässä päästökauppakannustimien ulkopuolelle. Suomen on tehtävä parhaansa, jotta tämä ns. 95 %:n sääntö kumotaan mahdollisimman pian.

Metsäteollisuus kannattaa valtioneuvoston näkemystä, jossa energiatehokkuutta ei tulisi mitata primäärienergian tai energian loppukäytön määrällä, sillä visioitu puhdas siirtymä edellyttää päästöttömän energian kasvavaa käyttöä (sähköistyminen, vetytalouden eteneminen, talteenotetun hiilidioksidin hyötykäyttö). Fossiilittoman energian käytön rajoittaminen ei sovi haluttuun tulevaisuudenkuvaan.

Eurooppalaisen ja kansallisen kokonaisedun näkökulma korostuu Suomen kannassa eriomaisesti. Kannassa voisi painottaa enemmän ”Made in Europe -ajattelua”, jolle on Euroopassa nyt myötätuulta. Esimerkiksi metsäteollisuuden tuotteet tehdään valtaosin eurooppalaisista raaka-aineista ja tuotteet kulutetaan sekä kierrätetään pääosin Euroopassa.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja